

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันกิจการเลี้ยงกระต่ายในประเทศไทยยังไม่อยู่ในระบบที่สมบูรณ์แบบหรือเลี้ยงเป็นอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ เหมือนในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในทวีปยุโรปและอเมริกา ได้พัฒนาการเลี้ยงกระต่ายจนกลายเป็นอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญอย่างหนึ่ง แม้ว่าคนไทยจะรู้จักกระต่ายมานานปี และมีการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงกระต่ายจำกัด เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านวิชาการ เงินลงทุน การจัดหาพันธุ์กระต่าย การจัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิตให้แก่สมาชิกแล้วก็ตาม แต่การผลิตกระต่ายส่วนใหญ่เป็นลักษณะการเลี้ยงของเกษตรกรแบบพื้นบ้าน โดยใช้เศษอาหารเหลือจากครัวเรือน ขาดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการอย่างจริงจังทำให้ได้ผลผลิตต่ำ มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย คุณภาพค่อนข้างต่ำกว่าการเลี้ยงแบบการค้า ซึ่งใช้อาหารข้นหรืออาหารสำเร็จรูปที่มีคุณค่าตามโภชนะ* หรือสารอาหาร (Nutrients) สำหรับกระต่าย

นอกจากนี้ การค้ากระต่ายยังไม่ขยายตัวเท่าที่ควร การจำหน่ายยังอยู่ในวงจำกัด แต่เฉพาะในตลาดต่างจังหวัดและตามร้านอาหารใหญ่ ๆ หรือซูเปอร์มาร์เก็ตบางแห่งเท่านั้น และไม่สามารถส่งกระต่ายออกเพื่อสนองความต้องการของตลาดต่างประเทศได้ แม้ว่าปัจจุบันในตลาดต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ฮองกง และประเทศในแถบยุโรปตะวันตก เป็นต้น มีความต้องการเนื้อกระต่ายแช่เย็นจากประเทศไทยเป็นจำนวนมากก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากมีสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ขาดความรู้ความชำนาญในการผลิต การจัดการ ตลอดจนถึงขาดการใช้พันธุ์กระต่ายที่จะให้มีการพัฒนาการผลิตเพื่อบรรลุเป้าหมายได้ และยิ่งขาดเทคนิคที่ทันสมัยอีกด้วย

* ดูโภชนะสำหรับกระต่ายในภาคผนวก ก., หน้า 143

2. การใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ยังมีน้อยมาก การนำมาบริโภคไม่ค่อยทำกันอย่างกว้างขวาง ทำให้ไม่มีการพัฒนาการเลี้ยงกระดาษเพื่อการบริโภคเท่าที่ควร
3. ขาดนักลงทุนที่จะช่วยให้มีการผลิตกระดาษเป็นอุตสาหกรรม โดยใช้เทคนิคที่ถูกต้องทันสมัยในระบบการผลิตทั้งเนื้อ หน้ และผลพลอยได้อื่น ๆ จากกระดาษ
4. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานของภาครัฐบาล เอกชน และผู้เลี้ยงกระดาษที่จะเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนาการผลิตกระดาษ
5. ขาดการนำทางที่ถูกต้องในการผลิตกระดาษอย่างครบวงจร โดยเฉพาะขาดโรงฆ่าและกระดาษที่ได้มาตรฐาน ห้องเย็นสำหรับเก็บรักษาเนื้อกระดาษให้มีคุณภาพ เทคนิคการพอกหน้และการนำหน้ที่พอกแล้วไปใช้ประโยชน์
6. ในด้านวิชาการเกี่ยวกับกระดาษ ประเทศไทยเรายังขาดผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูล และเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับกระดาษเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในงานด้านนี้ก็เป็นอันมาก

อย่างไรก็ตาม หากมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงหรือผลิตกระดาษเพื่อการค้าอย่างจริงจังแล้ว จะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้เกษตรกรผู้มีรายได้น้อยมีอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่มีคุณค่าสูง (ตารางที่ 1.1) เพื่อบริโภคเพิ่มขึ้นอีกประเภทหนึ่ง นอกเหนือจากเนื้อสุกร เป็ด ไก่ ซึ่งนับวันจะมีราคาแพงขึ้น

ตารางที่ 1.1 แสดงคุณค่าทางอาหารของเนื้อกระดาษ เปรียบเทียบกับเนื้อสัตว์บางประเภท

ประเภทสัตว์	โปรตีน %	ไขมัน %	ความชื้น %	พลังงานกิโลแคลอรี ต่อกิโลกรัม
กระดาษ	20.8	10.2	67.9	1,749
ไก่	20.0	11.0	67.6	1,782
โค	16.3	28.0	55.0	3,168
แกะ	15.7	27.7	55.8	3,124
สุกร	11.9	45.0	42.0	4,510

ที่มา : U.S. Department of Agricultural Comparison

2. เกษตรกรสามารถยึดเป็นอาชีพหลัก หรือทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว

3. ทำให้ประเทศมีรายได้จากการส่งออกเพิ่มขึ้นอีกด้านหนึ่ง หากเกษตรกรได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐบาลและมีตลาดรองรับที่แน่นอน อีกทั้งสามารถเลี้ยงได้เป็นจำนวนมากเพียงพอสำหรับการส่งออกไปยังต่างประเทศได้ ทั้งนี้เพราะในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศอุตสาหกรรม มีการตื่นตัวเรื่องการผลิตและการบริโภคเนื้อกระต่ายมาเป็นเวลานาน และดูเหมือนว่าการบริโภคจะเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น ในประเทศอิตาลี เป็นประเทศผู้นำในการบริโภคเนื้อกระต่าย* คือ ประมาณ 3.6 กิโลกรัมต่อคนต่อปี หรือทั้งประเทศรวมประมาณ 201,487 ตันต่อปี ประเทศรองลงมา ได้แก่ ฝรั่งเศส คือ ประมาณ 2.9 กิโลกรัมต่อคนต่อปี หรือทั้งประเทศรวมประมาณ 153,067 ตันต่อปี (พ.ศ. 2524) และแม้ว่าความต้องการบริโภคเนื้อกระต่ายจะมีปริมาณมาก จนทำให้การผลิตกระต่ายในประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นก็ตาม (ตารางที่ 1.2) แต่ประเทศอุตสาหกรรมเหล่านั้น ส่วนมากก็ยังเป็นผู้นำเข้าเนื้อกระต่ายจากต่างประเทศ (ตารางที่ 1.3)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* ดูตารางแสดงปริมาณการบริโภคเนื้อกระต่ายของประเทศอุตสาหกรรมในภาคผนวก ข., หน้า 149

ตารางที่ 1.2 การผลิตเนื้อกระต่ายของประเทศอุตสาหกรรมต่าง ๆ (ปี พ.ศ. 2520-2524)

ประเทศผู้ผลิต	ปริมาณการผลิต (ตัน/ปี)				
	2520	2521	2522	2523	2524
อิตาลี	136,100	142,300	157,500	160,000	183,000
ฝรั่งเศส	164,000	163,000	164,000	153,000	143,205
สเปน	108,000	111,235	110,700	117,586	126,734
อังกฤษ	43,800	46,800	39,600	41,000	42,000
เยอรมัน	22,000	22,000	22,000	22,000	22,000
เบลเยียม	5,800	6,300	6,000	8,000	10,000
เนเธอร์แลนด์	2,700	3,100	3,350	3,400	3,600
สวีเดน	2,500	2,300	2,200	2,100	2,200
รวม	484,900	497,035	505,350	507,086	532,739

ที่มา : International Trade Centre UNCTAD/GATT, 1983

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.3 การนำเข้าเนื้อกระต่ายของประเทศอุตสาหกรรมต่าง ๆ (พ.ศ. 2524)

ประเทศ	ปริมาณนำเข้า (ตัน/ปี)
อิตาลี	18,649 ¹
ฝรั่งเศส	14,283
เยอรมัน	4,197
เนเธอร์แลนด์	3,427
สวิสเซอร์แลนด์	2,068

ที่มา : International Trade Center UNCTAD/DATT : 1983

หมายเหตุ 1. รวมน้ำหนักซากของกระต่าย และกระต่ายมีชีวิต

ดังนั้น หากได้มีการส่งเสริมอย่างจริงจังในระดับอุตสาหกรรม ก็นับได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในด้านการขยายตลาดสู่ตลาดต่างประเทศ อันจะนำมาสู่รายได้จากการส่งออกของประเทศเพิ่มขึ้น

จากสาเหตุและประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับไม่มีข้อมูลที่เพียงพอทางด้านสถิติการผลิต การจำหน่าย การนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์กระต่าย อีกทั้งยังไม่มีรวบรวมข้อมูลด้านต้นทุนการผลิต และวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการผลิตในธุรกิจประเภทนี้อย่างจริงจัง ทำให้ขาดข้อมูลอันเป็นแนวทางเบื้องต้นต่อการตัดสินใจของเกษตรกร หรือผู้สนใจลงทุน และต่อภาครัฐบาลในการที่จะส่งเสริมให้มีการเลี้ยงหรือการผลิตในชั้นอุตสาหกรรมในอนาคต ผู้เขียนจึงเห็นว่าสมควรที่จะได้ทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการผลิตและการค้ากระต่าย เพื่อได้ทราบขั้นตอนการผลิต ต้นทุนการผลิต และผลตอบแทนจากการผลิต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการผลิตกระต่ายเนื้อเพื่อการค้า

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนการผลิตกระดาษเนื้อเพื่อการค้า ตั้งแต่การผลิตลูกกระดาษ การผลิตกระดาษขน และการผลิตกระดาษชำแหละ
2. เพื่อศึกษาดัชนีและผลตอบแทนจากการผลิตกระดาษในขั้นตอนต่าง ๆ
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการผลิตกระดาษเนื้อเพื่อการค้า ซึ่งจะพิจารณาทั้งด้านการผลิตและการค้า พร้อมกับให้ข้อเสนอแนะ

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่องต้นทุนการผลิตกระดาษเนื้อเพื่อการค้า ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1. ต้นทุนการผลิตกระดาษในวิทยานิพนธ์นี้ จะหมายความรวมถึงแต่ต้นทุนการผลิตลูกกระดาษ การผลิตกระดาษขน และการผลิตกระดาษชำแหละ
2. ศึกษาข้อมูลจากฟาร์มตัวอย่างซึ่งผลิตครบตามขั้นตอน ใน 4 จังหวัด ได้แก่ ปทุมธานี นครปฐม ขอนแก่น และลำปาง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบขั้นตอนการผลิตกระดาษ
2. ทำให้ทราบดัชนีและผลตอบแทนจากการผลิตกระดาษในขั้นตอนต่าง ๆ พร้อมทั้งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต
3. ข้อมูลที่ศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้สนใจลงทุนในกิจการกระดาษประเภทนี้
4. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนและการตัดสินใจในอนาคตของภาครัฐบาล เอกชน หรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ในอันที่จะช่วยสนับสนุน ส่งเสริมและช่วยแก้ปัญหา เพื่อให้การผลิตและการค้ากระดาษเจริญก้าวหน้าต่อไป

วิธีการศึกษาและค้นคว้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้น โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้รวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. จากการออกสำรวจภาคสนาม สัมภาษณ์เกษตรกรผู้ผลิต หรือเจ้าของฟาร์มตัวอย่าง รวมทั้งสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ในวงการกระต่าย เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของขั้นตอนการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตในขั้นตอนต่าง ๆ รายได้ เงินลงทุน ตลอดจนปัญหาเกี่ยวกับการผลิตและการค้ากระต่าย

ข. จากการสัมภาษณ์สอบถามบริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ที่จำหน่ายเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ในจังหวัดที่ทำการสำรวจ เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านราคาของปัจจัยการผลิตซึ่งจะนำมาเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากเอกสาร วารสาร รายงาน หนังสือของห้องสมุด สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ชมรมผู้เลี้ยงกระต่ายแห่งประเทศไทย กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2. รวบรวมข้อมูลจากทั้งสองแหล่ง เพื่อดำเนินต้นทุนและวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการผลิตกระต่ายเนื้อเพื่อการค้า

3. สรุปปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย